

Türk Bankacılık Sektöründe Büyüme, Büyüklük ve Sermaye Yapısı Kararlarının Karlılığa Etkisinin Analizi

Ömer İSKENDEROĞLU

Yrd. Doç. Dr., Niğde Üniversitesi, İİBF
İşletme Bölümü
oiskenderoglu@nigde.edu.tr

Erdoğan KARADENİZ

Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu
ekaradeniz@mersin.edu.tr

Eyüp ATIOĞLU

Öğr. Gör., Kapadokya Meslek Yüksek Okulu
Sivil Hava Ulaştırma İşl. Prog.
eyup.atioglu@kapadokya.edu.tr

Türk Bankacılık Sektöründe Büyüme, Büyüklük ve Sermaye Yapısı Kararlarının Karlılığa Etkisinin Analizi

The Effects of Growth, Size and Capital Structure Decisions on Profitability in Turkish Banking Sector

Özet

Bu çalışmanın amacı, ticari bankalarda büyüklük, büyüme ve sermaye yapısı kararlarının karlılığa etkisini analiz etmektir. Bu bağlamda İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na (İMKB) kote 13 bankanın 2004 – 2009 yılları arasındaki çeyrek dönemlik finansal verileri üzerinde Arellano-Bover / Blundell-Bond sistem Genelleştirilmiş Momentler Metodu (GMM) analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar banka karlılığının kalıcı olduğunu, sermaye yapısı kararlarına ilişkin oranların bankaların karlılığı üzerinde negatif etkisi olduğunu ancak büyüklük ve büyümenin karlılık üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca kurumlar vergisi oranının karlılık üzerinde anlamlı bir etkisi tespit edilememiştir.

Abstract

The aim of this study is to investigate the effects of size, growth and capital structure decisions on profitability of banks. In this context, quarterly data of 13 Istanbul Stock Exchange (ISE) quoted banks are utilized. Moreover Arellano-Bover / Blundell-Bond system generalized Method of Moments (GMM) analysis is applied for 2004 – 2009 period. The results indicate that bank profits persist, while the ratios with regarding to capital structure decisions negatively affect profitability. Nevertheless size and growth positively affects profitability. Besides that, there is no evidence that proves corporate tax ratio affects profitability.

Anahtar Kelimeler: Büyüme, Sermaye Yapısı, Karlılık, Türk Bankacılık Sektörü, Genelleştirilmiş Momentler Metodu.

Keywords: Growth, Capital Structure, Profitability, Turkish Banking Sector, Generalized Method of Moments.

1. Giriş

Bankacılık sektörü, finansal sistem içerisinde ödemeler sistemi aracılığı ve sunduğu birçok finansal araçla tasarrufların yatırıma dönüştürülmesinde kaynak (fon) aktarımına aracılık eden bir sektördür. Bankalar, tasarruf sahiplerinden borçlanarak fon sağlarlar ve sağladıkları fonları ihtiyaç sahiplerine kredi olarak satarlar (Yıldırım, 2004:1). Özellikle Türkiye açısından bankalar kısa vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı para piyasalarının en önemli aktörleri konumundadırlar. Bununla birlikte belirli fiziksel bir mekânı olan ve belirli kurallara göre işlemlerin yapıldığı piyasalar olan örgütlenmiş piyasaların da finansal araçlarıdır.

Bu bağlamda bankacılık sektörü, hızlı ekonomik büyüme ve gelişmenin önemli bir parçasıdır. Bankalar sadece parasal kontrol için bir kanal olmayıp, ekonominin yeniden yapılanmasında ve uzun dönemli sürdürülebilir makroekonomik istikrarın sağlanmasında, etkili olan kurumlardır. Mali sistem içinde bu denli önemli bir role sahip olan bankacılık sektörünün, iktisadi sistemle etkileşimini açık ve net biçimde ortaya koyabilmesi ve sağlıklı bir yapıda işleyebilmesi gerekmektedir. Finansal sistem içerisinde bu derece önemli bir yere sahip olan bankalar, uzun yıllardır çeşitli nedenlerden dolayı birtakım zorluklarla karşı karşıya kalmışlardır. Özellikle 1980 sonrası uygulamaya konulan reform politikaları sonrasında, sektörün karşılaştığı başlıca temel sorunlar; ekonomik istikrarsızlık, mali riskler, yüksek kaynak maliyeti, haksız rekabet koşulları, teknolojideki hızlı gelişmelere ayak uyduramama, özkaynakların yetersizliği ve yeniden yapılanma sorunları şeklinde sıralanabilir. (Parasız, 2000: 125).

Finansal yönetim açısından bankaların nihai amacı, bütün ticari işletmelerde olduğu gibi, kendisine yatırım yapan sermayedar ya da pay sahibinin kazancını (refahını) maksimize etmektir. Bu nihai amaca ulaşmada en önemli araçlardan biri kar elde etmek ve karı yükseltmektir. Bu bağlamda bankayla ilgili alınacak yönetsel kararlar ile bankanın kontrolü dışında meydana gelen gelişmelerin karlılığa olan etkisinin incelenmesi önem arz etmektedir.

Dolayısıyla son zamanlarda ilgi odağı haline gelen Türk bankaları açısından büyüklük, büyüme ve sermaye yapısı kararlarının bankaların karlılığına etkisinin ince-

lenmesi dikkati çeken bir konu olmaktadır. Bu çalışmada, Türk bankacılık sektöründe büyüklük, büyüme ve sermaye yapısı kararlarının, bankaların karlılığına olan etkisi analiz edilmiştir. Karlılık verisi olarak aktif karlılığı (ROA) ve özkaynak karlılığı (ROE) ayrı ayrı kullanılarak Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren ve İMKB'ye kote 13 bankanın, 2004 - 2009 yılları arasındaki çeyrek dönemlik finansal verileri üzerinde Arellano-Bover / Blundell-Bond sistem Genelleştirilmiş Momentler Metodu (GMM) analizi gerçekleştirilmiştir.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde teorik çerçeve açıklanmıştır. Üçüncü bölümde konuyla ilgili literatür özetlenmiştir. Dördüncü bölümde veri ve yöntem açıklanmıştır. Beşinci bölümde elde edilen bulgular tartışılmıştır. Son bölümde ise genel bir değerlendirme yapılmış ve gelecek çalışmalar için önerilere yer verilmiştir.

2. Teorik Çerçeve

Bu çalışmada, büyüklük, büyüme ve sermaye yapısı kararlarının karlılıkla ilişkisinin olup olmadığı, ilişki varsa ilişkinin yönü ortaya konmaya çalışılmaktadır. Dolayısıyla öncelikle büyüklük, büyüme, sermaye yapısı ve karlılık kavramlarının açıklanması oldukça önemlidir. Bu bağlamda, işletmelerin yönetsel, finansal ve operasyonel performansının analizi, ölçülmesi ve değerlendirilmesi ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü bir işletmede nelerin nerelere kadar geliştirilebileceği, kârlılık düzeyindeki artış ve düşüşleri, maliyet düşürme çabalarındaki olumlu gelişmelerin durumu, performans ölçüm ve değerlendirmeleriyle anlaşılabilir. Performans, belirlenmiş standartlara ulaşım seviyesidir ve işletmelerin değerlendirilmesinde önemli bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. İşletme performansının analizi; işletme yapısı, finansal yapı ve sermaye yapısıyla ilgili geniş bir boyut içindeki sorulara yanıt veren analiz, ölçüm, değerlendirme ve yorumlarla amacına ulaşan nitel ve nicel bir çalışma süreci olarak tanımlanmaktadır (Kabakçı, 2008:168). Özellikle yönetsel, operasyonel ve finansal açıdan performansın önemli göstergelerinden birisi kar ve karlılık olarak nitelendirilmektedir.

2.1. Kar ve Karlılık Kavramları

İşletmelerin temel amaçları, varlıklarını sürdürmek, gelişmek ve piyasa değerlerini hissedarları açısından maksimum kılmaktır. İşletmelerin bu amaçlarına ulaşabilmeleri için kar elde etmeleri gerekmektedir. Kar, en basit ifadeyle belirli bir dönem içerisinde gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda elde edilen toplam gelirler ile faaliyetler için katlanılan toplam maliyetler arasındaki olumlu fark olarak nitelendirilebilir. Aslında kar kavramının neyi ifade ettiği ve ne anlam taşıdığı işletme biliminin ilgi alanına girerken, karın nasıl belirlendiği muhasebenin ilgi alanına girmektedir (Türkiş, 2001). Teoride kar tanımları ve karın unsurları bilanço ve gelir yaklaşımı olarak adlandırılan iki yaklaşıma göre belirlenmektedir. Bilanço yaklaşım-

mına göre kar, belirli bir dönemde, işletmeden çekilen ve konan değerler hariç olmak üzere, işletmenin dönem sonu özkaynağı ile dönem başı özkaynağı arasındaki olumlu farkı ifade etmektedir. Gelir yaklaşımına göre ise kar, bir işletmenin belli bir dönemde elde ettiği brüt hâsılatın, bu hâsılatın elde edilmesi için harcanan tüm bedelin düşülmesi sonucu bulunan tutarı ifade etmektedir. Karlılık ise işletmelerin faaliyet sonuçlarını tutar yerine oran olarak gösteren bir kavramdır. Bir başka ifadeyle işletmenin elde ettiği karın, işletmenin üretiminde kullandığı varlıklar, özkaynak ve net satışlar üzerinden ölçülü, yeterli ve doyurucu olup olmadığı konusunda bilgi vermektedir (Apak ve Demirel, 2010). Finans teorisinde işletmelerin karlılığını ölçmede kullanılan çeşitli oranlar bulunmaktadır. Bu çalışma kapsamında karlılığı ölçen oranlardan özkaynak karlılığı ve aktif karlılığı kullanılmıştır. Öz sermaye karlılığı, hissedarların (ortakların) işletmeye koydukları sermayeleri üzerinden elde edilen karlılığı hesaplamaktadır ve işletmenin bir bütün olarak performansını gösterir (Aydın, Başar ve Çoşkun, 2009). Konu bankacılık açısından değerlendirildiğinde, banka sahiplerinin esas ilgilendikleri konu, bankaya yaptıkları yatırımın getirisi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bilgi bir karlılık ölçütü olan öz kaynak kârlılık oranı (ROE) aracılığı ile elde edilebilir (Şıklar, 2004:264). Özkaynak karlılığı vergi sonrası net karın özkaynağa oranlanmasıyla bulunur ve aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir (Van Horne ve Wachowicz, 1995:142):

Özkaynak Karlılığı (ROE- Return on Equity)=Net Kar/Özsermaye

Karlılığı ölçen diğer bir oran, aktif karlılığı oranıdır. Bu oran, işletmenin faaliyetlerinde kullandığı varlıklarını ne derece etkin kullandığını bir başka ifadeyle varlıkları üzerinden ne kadarlık bir getiri sağladığını göstermektedir. Bankanın ortakları, sahip oldukları bankanın iyi yönetilip yönetilmediğini görebilmek için karlılığa ilişkin bir ölçüt niteliğinde olan aktif kârlılık oranını (ROA) kullanabilirler (Şıklar, 2004:264). Aktif karlılığı aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır (Peterson, 1994:119):

Aktif Karlılığı (ROA-Return on Assets)= Net Kar/Varlık Toplamı

2.2. Büyüklük ve Büyüme Kavramı

Karlılık üzerine etkisi incelenen bir kavram olan büyüklük, işletmeler açısından tek bir zamanda işletme iriliğinin bir göstergesidir. Bu bağlamda büyüklüğün çeşitli göstergeleri bulunabilir. En genel kabul görmüş büyüklük göstergeleri olarak çalışan sayısı, aktif hacmi, satış hacmi, üretim miktarı, yıllık net kar, özkaynak gibi faktörler kullanılmaktadır. Bu göstergeler işletmenin tek bir zamandaki iriliği ile ilgiliyken büyüme farklı zaman aralıklarında büyüklük ölçütündeki değişimi ifade edilmektedir (İskenderoğlu, 2008: 4). Genel olarak büyüme ve büyüklük değişkenleri ile karlılık arasında pozitif bir ilişki olduğu kabul edilmektedir. Chen ve Zhau (2005), toplam satışların doğal logaritması ile ölçtükleri büyüklük değişkeni ile karlılık arasında pozitif bir ilişki elde etmişlerdir.

2.3. Sermaye Yapısı Kararları

Karlılık üzerinde etkisi incelenen diğer bir kavram ise sermaye yapısıyla ilgili kararlardır. Sermaye yapısını bir işletmenin finansmanında kullandığı kısa vadeli yabancı kaynakların süreklilik gösteren kısmı, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve özkaynağın oluşturduğu yapı olarak tanımlamak mümkündür (Moyer, Mcguigan ve Kretlow, 2002: 491). Bir başka ifade ile sermaye yapısı, bir işletmenin reel yatırımlarını finanse etmede kullandığı menkul kıymetlerin birleşimidir (Qian, Tian ve Wirjanto, 2007: 3). Sermaye yapısı kararları ise işletmenin hedef sermaye yapısının seçimi, borcun ortalama vadesinin belirlenmesi ve özel zamanlarda özel finansal kaynakların seçimiyle ilgili kararları içermektedir (Ehrhardt ve Brigham, 2006: 453). Finans teorisinde işletmelerdeki sermaye yapısı tercihlerini veya kararlarını gösteren çeşitli hesaplamalar bulunmaktadır. Bu hesaplamalardan en önemlileri kaldıraç oranı ve borç-özkaynak oranlarıdır. Her iki oranda aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Ceylan, 1998:47-48):

Kaldıraç Oranı = Borçların Defter Değeri/Varlık Toplamı

Kaldıraç oranı, toplam varlıkların ne kadarının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini ifade etmektedir.

Borç-Özkaynak Oranı = Toplam Borç/Özsermaye

Bu oran işletmenin sahip olduğu özkaynağa göre kullandığı yabancı kaynağın payını göstermektedir.

Ticari bir işletme olarak bankaların belirli bir dönem içerisinde nasıl çalıştıklarını ve amaçlarına dönük olarak nasıl bir performans sergilediklerini değerlendirebilmemizin en iyi yolu bankanın varlıkları ile yükümlülüklerini özetleyen bilançosunu incelemektir. Bir banka, para ticareti yapan bir kurum olarak, öz kaynaklarını değil, yabancı kaynakları temel fon kaynağı olarak kullanan bir kuruluştur. Bankalar, oldukça yüksek borç kaldıracına sahip finansal kuruluşlardır. Başka bir ifadeyle, banka fonlarının büyük bir kısmı, mevduatlar ve mevduat dışı borçlardan oluşmaktadır. Bu bağlamda bankalar mevduat satarak (ihraç ederek) ve borçlanarak fon toplarlar. Toplanan bu fonlar varlık elde edilerek kullanılır. Toplanan fonlarla elde edilen varlıklar arasında en önemlileri krediler ve menkul kıymetlerdir. Bankalar, söz konusu kaynakların maliyetine oranla varlıklar aracılığı ile daha fazla gelir yaratarak kar elde ederler (Şıklar, 2004:253-254; Sarıkamış ve diğerleri, 2004:24). Bankaların bu özelliklerinden dolayı bankacılık sektöründe sermaye yapısı kararlarını belirlemek amacıyla kullanılacak farklı oranlar bulunabilir. Bu oranların hesaplamaları aşağıdaki tabloda açıklanmaktadır. Söz konusu oranlar konuyla ilgili yapılan daha önceki benzer çalışmalar olan Naceur ve Goaid (2001), Bashir (2003), Pratomo ve Ismail (2006), Kosmidou (2007) çalışmalarında da kullanılmıştır.

Tablo 1.: Bankacılık Sektöründe Kullanılan Sermaye Yapısı Oranları

MOK =	$\frac{\text{Mevduat}}{\text{Özkaynaklar}}$
MAKOK =	$\frac{\text{Mevduat} + \text{Alınan Krediler}}{\text{Özkaynaklar}}$
MTA =	$\frac{\text{Mevduat}}{\text{Toplam Aktifler}}$
MATA =	$\frac{\text{Mevduat} + \text{Alınan Krediler}}{\text{Toplam Aktifler}}$

İşletmelerin sermaye yapısı kararlarını açıklamak amacıyla geliştirilmiş sermaye yapısı teorileri, işletmelerde borç/özkaynak birleşiminin nasıl olması gerektiği ve hangi değişkenlerden etkilendiğini açıklamaya yöneliktir. Bunlardan klasik sermaye yapısı teorileri büyük ölçüde borç/özkaynak birleşimini değiştirmek suretiyle işletme değerini değiştirmenin mümkün olup olmadığını açıklamaya çalışan teorilerdir. Modern sermaye yapısı teorileri ise işletmelerin sermaye yapısı kararlarını etkileyen değişkenleri saptamaya yönelik olarak geliştirilmiş teorilerdir.

Klasik sermaye yapısı teorilerinden net gelir teorisine göre bir işletme, kaldıraç düzeyini artırarak sermaye maliyetini azaltıp işletme değerini arttırabilir (Van Horne, 1971). Net faaliyet geliri teorisine göre işletmenin sermaye yapısı tercihlerinin işletme değeri üzerine etkisi yoktur (Türko, 1990). Geleneksel yaklaşım, borç / özkaynak oranını artırmanın, özkaynak maliyetini yükseltmesine rağmen kaldıraç etkisini artırarak ortalama sermaye maliyetini düşürebileceğini ve işletmenin piyasa değerini yükseltebileceğini kabul eder (Ceylan, 1998). İşletmelerin sermaye yapısı tercihlerinde ilk defa teorik bir analiz gerçekleştiren Modigliani ve Miller'in (MM) 1958 yılında gerçekleştirdikleri ilk çalışmada oldukça sınırlayıcı varsayımlar altında işletmenin değerinin sermaye yapısından bağımsız olduğunu ileri sürülmüştür. Daha sonra MM, 1963 yılında gerçekleştirdikleri çalışmada ise vergiyle ilgili varsayımları esneterek vergi avantajının işletmeleri borca yönlendirdiğini ve borca ödenen faiz giderlerinin vergi matrahından indirilebildiğini buna bağlı olarak işletmede, hissedarlarına yönelik daha fazla nakit akımı yaratıldığını ortaya koymuşlardır.

Modern sermaye yapısı teorilerinden dengeleme teorisine göre karlılık ile kaldıraç düzeyi arasında pozitif ilişki vardır (Bontempi, 2002; Benito, 2003). Yine bu teoriye göre işletme büyüklüğü ile kaldıraç düzeyi arasında pozitif ilişki bulunmaktadır.

(Antonou, Güney ve Paudyal, 2002; Brierly ve Bunn, 2005). Karlılık ile kaldıraç düzeyi arasında pozitif ilişki olduğuna göre bu doğrultuda dengeleme teorisinde işletme büyüklüğü ile karlılık arasında da pozitif ilişki bulunduğu söylenebilir. Finansal hiyerarşi teorisine göre ise karlılık ile kaldıraç arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır (Myers, 1984; Myers ve Majluf, 1984; Frank ve Goyal, 2005). Yine bu teoriye göre işletme büyüklüğü ile kaldıraç düzeyi arasında negatif ilişki bulunmaktadır (Rajan ve Zingales, 1995; Akhtar ve Oliver, 2005). Dolayısıyla bu teoriye göre işletme büyüklüğü ile karlılık arasında negatif ilişki bulunduğu söylenebilir.

3. Literatür

Konuyla ilgili mali sektöre yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde mali sektörde faaliyet gösteren ticari bankaların karlılığını etkileyen değişkenlerin işletme içi ve işletme dışı (makro ekonomik) değişkenler olmak üzere ayrıştırılarak incelendiği belirlenmiştir.

Naceur ve Goaid (2001), Tunus bankacılık sisteminde en iyi performansa sahip bankaların personel ve sermaye verimliliği sağlayan, aktiflerine göre yüksek mevduat toplayan ve özkaynağını güçlendiren bankalar olduğunu saptamışlardır. Kaya (2002), 1997 - 2000 yılları arasında Türk bankacılık sektörünün toplam özkaynaklarının toplam varlıklara oranı ile net faiz marjı ve aktif karlılığı arasında pozitif, özkaynak karlılığı ile negatif yönde bir ilişki saptamıştır. Bankaların menkul değerler cüzdanının toplam aktiflere oranı ile net faiz marjı arasında negatif, aktif karlılığı ve özkaynak karlılığı arasında ise pozitif yönde bir ilişki saptamıştır. Bankaların likit varlıklarının toplam aktiflere oranı, kredi portföylerinin toplam aktiflere oranı, bankaların yabancı para net açık pozisyonlarının (yabancı para yükümlülükler-yabancı para varlıklar) toplam aktiflere oranı, enflasyon ve reel faiz oranı değişkenleriyle karlılık göstergeleri arasında pozitif bir ilişki saptamıştır. Toplam mevduatların toplam aktiflere oranı ile karlılık değişkenleri arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Bashir (2003), İslam bankaları üzerinde yaptığı çalışmada, sermaye/varlık oranı ile borç/varlık oranlarının karlılıkla pozitif ilişki içerisinde olduğunu buna karşın vergi etkisiyle karlılık arasında negatif ilişkinin varlığını saptamıştır. Pratomo ve Ismail (2006), Malezya bankaları üzerinde yaptıkları çalışmada borç/özkaynak oranı ile karlılık arasında olumlu bir ilişki; buna karşın büyüklük ile karlılık arasında negatif bir ilişki saptamışlardır. Pasiouras ve Kosmidou (2007), 15 Avrupa Birliği ülkesindeki bankalar üzerinde yaptığı çalışmada özkaynak/toplam aktifler oranı, yıllık enflasyon oranı, hisse senedi kapitalizasyonu/gayri safi yurtiçi hasıla oranı ve hisse senedi kapitalizasyonu/mevduat bankalarının toplam varlıklara oranının, aktiflerin ortalama karlılığını pozitif yönde etkilediğini buna karşın maliyetler/gelirler oranı, likidite oranı, toplam aktif büyüklüğü, bankacılık sektörünün gelişmişlik düzeyinin ve gayri safi yurtiçi hasıladaki büyüme oranının aktiflerin ortalama karlılığını negatif yönde etkilediğini saptamıştır. Atasoy (2007), Türk ban-

kacılık sektöründe küçük bankaların büyük bankalara nazaran daha yüksek net faiz marjı ve daha yüksek aktif karlılığına sahip olduğunu saptamıştır. Redmond ve Bohnsack (2007), bankalarda büyüklüğün gerçekten önemli ölçüde karlılığı etkilediğini saptamışlardır. Ramlall (2009), Tayvan bankacılık sektöründe kredi riskiyle ilgili unsurların karlılığı negatif etkilediğini saptamıştır. Cihangir (2009), İMKB mali sektör firmalarında genel olarak karlılık ile büyüklük arasında bir ilişki olmadığını, ancak incelenen bankalarda kısmen ölçek ekonomisinin sağlandığını tespit etmiştir. Dietrich ve Wanzenried (2011) çalışmasında mevduatlardaki artışların aktif karlılığı üzerinde negatif etkisi olduğu ancak banka karlılığının kalıcı olduğu tespit edilmiştir.

4. Veri ve Yöntem

Bankaların karlılığına etki eden çok sayıda faktör bulunabilir. İlgili faktörler bankanın kendinden kaynaklanan faktörler (içsel faktörler) olabileceği gibi makroekonomik unsurlardan kaynaklanan faktörler (dışsal faktörler) olabilir. Bu çalışmanın amacı Türk Bankacılık Sisteminde karlılık üzerinde etkili olan içsel faktörleri tespit etmektir. Çalışmada kullanılan değişkenler ve bunların nasıl hesaplandığı Tablo 2’de incelenebilir.

Tablo 2: Çalışmada kullanılan değişkenler

	Değişken Tipi	Değişken Adı	Hesaplama Biçimi
Bağımlı Değişkenler	Karlılık Değişkenleri	ROA	$\frac{\text{Net Kar}}{\text{Toplam Aktifler}}$
		ROE	$\frac{\text{Net Kar}}{\text{Özkaynaklar}}$
Bağımsız Değişkenler	Geçmiş Karlılık Değişkenleri	ROA(-1)	Bir Önceki Dönem $\frac{\text{Net Kar}}{\text{Toplam Aktifler}}$
		ROE(-1)	Bir Önceki Dönem $\frac{\text{Net Kar}}{\text{Özkaynaklar}}$
	Sermaye Yapısı Değişkenleri	MOK	$\frac{\text{Mevduat}}{\text{Özkaynaklar}}$
		MAKOK	$\frac{\text{Mevduat} + \text{Alınan Krediler}}{\text{Özkaynaklar}}$
		MTA	$\frac{\text{Mevduat}}{\text{Toplam Aktifler}}$

		MATA	<u>Mevduat + Alınan Krediler</u> <i>Toplam Aktifler</i>
Büyük­lük Değişkenleri	LAK		Log (Toplam Aktifler)
	LOK		Log (Özkaynaklar)
Büyüme Değişkenleri	BUYA		<u>Toplam Aktifler_t – Toplam Aktifler_{t-1}</u> <u>Toplam Aktifler_{t-1}</u>
	BUYO		<u>Özkaynaklar_t – Özkaynaklar_{t-1}</u> <u>Özkaynaklar_{t-1}</u>
Vergi Oranı	VO		Kurumlar Vergisi Oranı

Çalışmanın amacı doğrultusunda İMKB'ye kote 13 bankanın (Akbank T.A.Ş., Alternatif Bank A.Ş., Denizbank A.Ş., Finans Bank A.Ş., Fortis Bank A.Ş., Türkiye Garanti Bankası A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş., Türkiye İş Bankası A.Ş., Şekerbank T.A.Ş., Tekstil Bankası A.Ş., Türk Ekonomi Bankası A.Ş., Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O., Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.) çeyrek dönemlik verilerinden yararlanarak 2004 – 2009 arası için bir dizi analiz gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda belirlenen örneklem grubunun bütün verilerinin kullanılabilmesi ve bu bağlamda kayıp değer (missing value) sorununu önlemek amacıyla analiz süreci, analizle ilgili tüm verilere ulaşma imkânı veren 2004 - 2009 yılları arası olarak belirlenmiştir.

Çalışmada bağımlı değişken olarak aktif karlılığı ve özkaynak karlılığı ayrı ayrı analizlere dahil edilmiştir. Karlılığın belirleyicileri olarak sermaye yapısı, büyüklük ve büyüme değişkenleri kullanılmış ayrıca kurumlar vergisi oranı da analizlere dâhil edilmiştir.

Çalışmada kullanılan verilere ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 3'de incelenebilir. Tablo 3'den elde edilen veriler değerlendirildiğinde bankaların özkaynak karlılığının aktif karlılığına göre daha yüksek ancak daha değişken olduğu görülmektedir. Ayrıca sermaye yapısı değişkenlerinden olan MAKOK ile MOK serilerinin değişkenliklerinin yüksek olduğu ilgili serilerin standart sapmalarından incelenebilir.

Tablo 3: Genel Ortalama ve Standart Sapmalar

	Değişken	Ortalama	Maksimum	Minimum	Std. Sap.
Karlılık	ROA	0,012	0,042	-0,108	0,011
	ROE	0,100	0,353	-1,210	0,118
Sermaye Yapısı	MOK	5,594	10,758	2,484	1,748
	MAKOK	6,768	12,987	3,074	1,800
	MTA	0,623	0,804	0,410	0,081
	MATA	0,758	0,854	0,616	0,043
Büyüklik	LAK	10,184	11,054	9,010	0,540
	LOK	9,248	10,152	8,078	0,553
Büyüme	BUYA	0,060	1,108	-0,739	0,122
	BUYO	0,068	1,720	-0,712	0,160
Vergi	VO	0,238	0,330	0,200	0,055

Tablo 4’de seriler arasındaki ilişkilerin yönünü gösteren korelasyon matrisi incelenebilir. Korelasyon matrisi değişkenlerin birbirleriyle etkileşimi konusunda fikir sağlamaktadır.

Tablo 4: Korelasyon Matrisi

Değişken Türü	Değişken Adı	Karlılık		Sermaye Yapısı				Büyüklik		Büyüme	
		ROA	ROE	MOK	MAKOK	MTA	MATA	LAK	LOK	BUYA	BUYO
Karlılık	ROA	1									
	ROE	0,960	1								
Sermaye Yapısı	MOK	-0,120	0,016	1							
	MAKOK	-0,126	0,024	0,930	1						
	MTA	0,040	0,079	0,668	0,393	1					
	MATA	0,111	0,161	0,475	0,545	0,455	1				
Büyüklik	LAK	0,228	0,165	0,072	-0,052	0,244	-0,097	1			
	LOK	0,245	0,155	-0,100	-0,234	0,175	-0,175	0,982	1		
Büyüme	BUYA	0,077	0,125	0,217	0,265	0,027	0,068	0,027	-0,023	1	

	BUYO	0,236	0,261	0,024	0,036	0,004	0,036	-0,007	-0,012	0,556	1
Vergi	VO	-0,165	-0,170	-0,072	-0,109	-0,005	-0,153	-0,267	-0,240	0,115	0,044

Tablo 4 değerlendirildiğinde sermaye yapısı değişkenlerinden MOK ve MAKOK'un ROA ile negatif yönde ilişkili olduğu ancak MTA ve MATA'nın pozitif yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Bu durum her iki oran ile kaldıraç kavramına iki farklı yaklaşımı yansıtmaktadır. Ayrıca büyüklük ve büyüme değişkenlerinin ROA ve ROE ile pozitif ilişkili olduğu görülmektedir.

Son yıllarda panel veri analizinin finans alanında kullanımına sıklıkla rastlanmaktadır. Panel veri analizi kullanımı bazı avantajları beraberinde getirmektedir. Örneğin panel veri seti birden fazla kesit ile analiz imkânı sağladığından geniş bir veri seti ile çalışmayı olanaklı kılmaktadır. Bu şekilde kısa zaman serileri, eklenen kesitler vasıtasıyla genişlemekte ve kısa zaman boyutuna sahip veriler ile çalışma imkânı oluşmaktadır (Baltagi, 2005).

Ancak bu avantajlarına rağmen panel veri analizinin bazı zayıflıkları da vardır. Örneğin dinamik ilişkiler içeren modellerde panel tahmin sonuçları yanlış bir hal almaktadır (Baltagi, 2005). Ayrıca zaman boyutu az örnekleme dahil olan, verilerin fazla olduğu, lineer ilişkinin vurgulandığı, bağımlı değişkenin gecikmeli değerinin bağımsız değişken şeklinde örnekleme dahil edildiği, bağımsız değişkenlerin tamamen dışsal olmadığı, veriler arası değişen varyans ve otokorelasyon olmamasına rağmen verilerde ayrı ayrı değişen varyans ve otokorelasyonun bulunduğu, zaman boyutu az ancak verinin fazla olduğu panellerde, panel sabit etkiler ve panel rassal etkileri modellerine anlamlı sonuç vermez (Roodman, 2006). Bunun dışında çalışmanın çeyrek dönemlik frekansı dikkate alınacak olursa değişkenlerin endojen olduğu görülebilir. Çeyrek dönemlik bilanço verilerinde her dönem birikimli olarak bilançonun oluşması kullanılan verilerde endojenliğe yol açmaktadır. Bu sorunların çözümü için zamana bağlı etkiler göz ardı edilip, panel veri analizinin bir türevi sayılan bütünleşik regresyon (Pooled OLS) analizi kullanılabilir. Bütünleşik regresyon analiz tahmini en küçük kareler yöntemi ile gerçekleştirilir ve model sabiti ile eğiminin tümünün sabit olduğu kabul edilir. Ayrıca rassal hata teriminin zamana ve/veya birimlere göre oluşan değişiklikleri yakalaması söz konusudur (Hsiao, 2003:11 – 12). Bu durumda zamana bağlı etkilerin modeldeki hata terimi içerisinde bulunması nedeniyle zamana bağlı etkilerin olmadığı veya var ise hata olduğu, varsayılmış olacak ve verilerin zaman serisi özelliği göz ardı edilmiş olacaktır.

Verilerin zaman serisi özelliğini dikkate alması ve yanlış sonuçlara yer vermemesi sebebiyle bu çalışmada Arellano-Bond (1991) tarafından ortaya atılan daha sonra Arellano-Bover (1995) ve Blundell-Bond (1998) çalışmasında geliştirilen Arellano-

Bover / Blundell-Bond Sistem Genelleştirilmiş Momentler Metodu analizi gerçekleştirilmiştir.

Arellano- Bover / Blundell-Bond Sistem GMM'nin sonuçlarının geçerliliği 2 farklı tahmin sonrası testi ile gerçekleştirilebilir. Bunlardan ilki GMM tahmininde kullanılan araç değişkenlerin tam ve doğru olarak kullanılıp kullanılmadığı gösteren Sargan testi diğeri ise 1. ve 2. sıra otokorelasyon testidir. (İskenderoğlu, 2008:155).

GMM yöntemlerinde gerçekleştirilen tahminler araç değişkenlerle sınındığı için bu değişkenlerin asıl değişkenleri tam olarak yansıtması beklenmektedir (Overidentifying Restrictions). Bu durumu ölçmek üzere Sargan testi gerçekleştirmek gerekmektedir (Gujarati, 2004, s.713). Sargan testi sonuçları tahmin için kullanılan araç değişkenlerin yeterli olup olmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca GMM koşulları altında gerçekleştirilen dinamik panel veri tahmin modeli sonuçlarının Arellano ve Bond (1991) tarafından önerilen 1. ve 2. Sıra otokorelasyon testleri ile de sınanması gerekmektedir. Elde edilecek sonuçlara göre, 2. sıra otokorelasyonun istatistiksel olarak önemsiz olması beklenmektedir (Arellano, 2003, s.121).

GMM çalışmalarında model tahminin doğru gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği ise klasik F testinden farklı olarak Wald testi ile incelenebilir (Roodman, 2006:35).

Çalışmada, ROA ve ROE üzerine etkili olan faktörler ayrı ayrı sınamaya tabii tutulmuştur. Bu bağlamda oluşturulan modellerin genelleştirilmiş hali aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

Karlılık Değişkenleri = $\alpha + \beta_1 1$ Gecikmeli Karlılık Değişkeni + β_2 Sermaye Yapısı Değişkenleri + β_3 Büyüklik Değişkenleri + β_4 Büyüme Değişkenleri + β_5 Vergi oranı + e_t

Sınamalarda sırasıyla önce aktif karlılığı daha sonra özkaynak karlılığı bağımlı değişken olarak ele alınmış, bağımlı değişken olarak kullanılan karlılık değişkeninin 1 gecikmeli değeri, sermaye yapısı değişkenleri, banka ölçeği değişkenleri ve büyüme değişkenleri ayrı ayrı sınamaya tabii tutulmuştur. Ancak büyüklük değişkenleri ile büyüme değişkenlerinin eşgüdüm arz etmesi açısından büyüklük olarak aktiflerin logaritması kullanıldığında büyüme olarak aktiflerdeki büyüme, büyüklük olarak özkaynakların logaritması kullanıldığında büyüme olarak özkaynaklardaki büyüme analizlere dahil edilmiştir. Bu şekilde ROA üzerine 8, ROE üzerine 8 olmak üzere toplam 16 farklı Genelleştirilmiş Momentler Metodu (GMM) analizi gerçekleştirilmiştir.

5. Bulgular

ROA üzerine gerçekleştirilmiş analiz sonuçları Tablo 5'de incelenebilir. Bu bağlamda toplam 8 farklı model analizlere tabii tutulmuştur. İlk 4 modelde büyüklük ola-

rak aktif büyüklüğü ve bütünleşik bir şekilde büyüme olarak aktiflerdeki büyüme analizlere dahil edilmiş benzer şekilde sonraki 4 modelde büyüklük olarak özkaynak büyüklüğü ve bütünleşik bir şekilde büyüme olarak özkaynaklardaki büyüme analizlere dahil edilmiştir. Aynı uygulama ROE üzerine gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarını yansıtan Tablo 6 içinde geçerlidir.

İlgili spesifikasyon testleri değerlendirildiğinde bağımlı değişken olarak ROA'nın kullanıldığı tahmin sonuçlarının tamamının istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. Buna göre tahmin katsayıları incelendiğinde ROA'nın gecikmeli değerinin tüm modellerde anlamlı ve pozitif olduğu, sermaye yapısı değişkenlerinden MOK, MAKOK ve MTA'nın ROA üzerinde anlamlı ve negatif etkiye sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca büyüklük değişkenlerinin tamamı (LAK, LOK) ROA üzerinde anlamlı ve pozitif etkiye sahipken büyüme değişkenlerinden sadece LAK ilk iki modelde pozitif ve anlamlı etkiye sahip çıkmıştır. Vergi oranının ise anlamlı bir etkisi tespit edilememiştir.

Tablo 5: Bağımlı Değişken Olarak ROA'nın Kabul Edildiği Arellano-Bover / Blundell-Bond Sistem Genelleştirilmiş Momentler Metodu Sonuçları

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6	Model 7	Model 8
ROA (-1)	0,3298 (0,000)	0,3588 (0,000)	0,4125 (0,000)	0,4513 (0,000)	0,3285 (0,000)	0,3595 (0,000)	0,3767 (0,000)	0,3944 (0,000)
C	-0,1376 (0,019)	-0,1255 (0,038)	-0,1645 (0,009)	-0,1635 (0,000)	-0,1196 (0,018)	-0,1229 (0,039)	-0,1320 (0,000)	-0,1505 (0,000)
MOK	-0,0030 (0,000)				-0,0021 (0,000)			
MAKOK		-0,0021 (0,000)				-0,0019 (0,000)		
MTA			-0,0531 (0,000)				-0,0474 (0,044)	
MATA				-0,0181 (0,273)				-0,0151 (0,302)
LAK	0,0027 (0,000)	0,0024 (0,000)	0,0040 (0,000)	0,0022 (0,060)				
LOK					0,0242 (0,000)	0,0025 (0,000)	0,0004 (0,007)	0,0022 (0,040)
BUYA	0,1371 (0,053)	0,0132 (0,005)	0,0055 (0,237)	0,0061 (0,163)				
BUYO					0,0192 (0,120)	0,0200 (0,114)	0,0193 (0,105)	0,2069 (0,103)
VO	0,0009 (0,931)	-0,000 (0,991)	0,0133 (0,140)	0,006 (0,496)	0,0011 (0,888)	-0,000 (0,977)	0,0080 (0,241)	0,0013 (0,853)
Wald χ^2	568,84 (0,000)	741,11 (0,000)	690,62 (0,000)	668,66 (0,000)	567,47 (0,000)	1475,19 (0,000)	355,94 (0,000)	243,67 (0,000)

Sargan χ^2	389,25 (0,000)	390,54 (0,000)	374,03 (0,000)	384,29 (0,000)	348,67 (0,000)	348,88 (0,000)	345,01 (0,000)	352,34 (0,000)
AR(1)	-1,9947 (0,046)	-1,8978 (0,057)	-1,8857 (0,059)	-1,7544 (0,079)	-2,1803 (0,029)	-2,133 (0,032)	-2,1424 (0,032)	-2,0619 (0,039)
AR(2)	-1,6286 (0,103)	-1,5885 (0,112)	-1,4954 (0,134)	-1,5754 (0,115)	-1,3751 (0,169)	-1,3534 (0,1759)	-1,4344 (0,151)	-1,4376 (0,150)

*Parantez içerisindeki değerler olasılık (p) değerleridir.

ROA üzerine gerçekleştiren analiz sonuçları da Tablo 6'da incelenebilir. Farklı modellere göre gerçekleştirilmiş Arellano- Bover / Blundell-Bond Sistem GMM'nin sonuçlarının geçerliliği gerekli spesifikasyon testleri ile incelendiğinde tüm modeller için gerçekleştirilen tahminlerin anlamlı olduğunu göstermektedir. Buna göre tahmin katsayıları incelendiğinde ROE'nin gecikmeli değerinin tüm modellerde anlamlı ve pozitif olduğu, sermaye yapısı değişkenlerinden MOK ve MTA'nın ROE üzerinde negatif ve anlamlı etkiye sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca büyüklük ve büyüme değişkenlerinin tamamı ROE üzerinde anlamlı ve pozitif etkiye sahiptir. Vergi oranının ise ROE üzerinde anlamlı bir etkisi tespit edilememiştir.

Tablo 6: Bağımlı Değişken Olarak ROE'nin Kabul Edildiği Arellano-Bover / Blundell-Bond Sistem Genelleştirilmiş Momentler Metodu Sonuçları

	Model 9	Model 10	Model 11	Model 12	Model 13	Model 14	Model 15	Model 16
ROE (-1)	0,4566 (0,000)	0,4689 (0,000)	0,4662 (0,000)	0,4877 (0,000)	0,4217 (0,000)	0,4342 (0,000)	0,440 (0,000)	0,446 (0,000)
C	-1,1273 (0,000)	-1,060 (0,007)	-1,196 (0,000)	-1,188 (0,001)	-0,671 (0,022)	-0,730 (0,004)	-0,713 (0,006)	-0,809 (0,005)
MOK	-0,0118 (0,024)				-0,011 (0,019)			
MAKOK		-0,0071 (0,122)				-0,006 (0,134)		
MTA			-0,432 (0,003)				-0,143 (0,030)	
MATA				0,066 (0,737)				0,1222 (0,372)
LAK	0,1178 (0,000)	0,1099 (0,005)	0,0330 (0,000)	0,1121 (0,000)				
LOK					0,0162 (0,000)	0,0139 (0,000)	0,0897 (0,002)	0,0810 (0,000)
BUYA	0,1385 (0,006)	0,1316 (0,013)	0,0898 (0,060)	0,1036 (0,034)				
BUYO					0,1721 (0,000)	0,1784 (0,000)	0,1944 (0,000)	0,1938 (0,000)
VO	0,1767 (0,185)	0,1534 (0,288)	0,0773 (0,435)	0,1837 (0,176)	-0,023 (0,794)	-0,0436 (0,631)	0,0772 (0,555)	0,0512 (0,689)
Wald χ^2	223,83 (0,000)	507,34 (0,000)	485,50 (0,000)	211,36 (0,000)	584,25 (0,000)	575,01 (0,000)	242,95 (0,000)	653,03 (0,000)

Sargan χ^2	388,33 (0,000)	385,10 (0,000)	362,78 (0,000)	378,74 (0,000)	347,33 (0,000)	345,84 (0,000)	358,11 (0,000)	354,56 (0,000)
AR(1)	-1,1770 (0,076)	-1,7117 (0,087)	-1,651 (0,098)	-1,653 (0,098)	-1,980 (0,047)	-1,9244 (0,054)	-2,004 (0,045)	-1,9652 (0,049)
AR(2)	-1,2424 (0,214)	-1,2317 (0,218)	-1,2095 (0,226)	-1,2063 (0,222)	-1,1004 (0,271)	-1,0997 (0,271)	-1,0865 (0,277)	-1,084 (0,278)

*Parantez içerisindeki değerler olasılık (p) değerleridir.

6. Sonuç

Finansal sistem; tasarruf sahipleri, yatırımcılar, finansal araçlar, yatırım ve finansal araçlar, finansal piyasalar ve hukuki ve idari düzenden oluşur. Bankacılık sektörü, finansal sistemin temel unsurlarından olan finansal araçlar ve finansal piyasalar içerisinde önemli bir aktör konumundadır. Özellikle Türkiye açısından bakıldığında bankacılık sektörü Türk finans kesiminde her zaman önemli bir yere sahip olmuştur.

Finans teorisi açısından bakıldığında; günümüzde firmaların temel amacı hissedarlarının servetini en üst seviyeye çıkarmaktır. Bu bağlamda bankaların da nihai amacı, kendisine yatırım yapan sermayedar ya da pay sahibinin refahını bir başka ifadeyle piyasa değerini en üst seviyeye çıkarmak ve değerini etkin bir şekilde yönetmektir. Bu nihai amaca ulaşmada en önemli araçlardan biri kar elde etmek, karı yükseltmek ve sürdürülebilir karlılığı sağlamaktır.

Bu çalışmanın temel amacı, Türk bankacılık sektöründe bankaların yönetimsel kararları içerisinde kabul edilebilecek sermaye yapısı kararları ile büyüklük ve büyümenin bankaların karlılığına olan etkisinin analiz edilmesidir. Bu bağlamda karlılık verisi olarak aktif karlılığının (ROA) ve özkaynak karlılığının (ROE) ayrı ayrı kullanıldığı çalışmada Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren ve İMKB'ye kote 13 bankanın, 2004 - 2009 yılları arasındaki çeyrek dönemlik finansal verileri üzerinde Arellano-Bover / Blundell-Bond Sistem Genelleştirilmiş Momentler Metodu analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde bağımlı değişkenin aktif karlılık (ROA) olduğu 8 farklı GMM modeli, özkaynak karlılığının (ROE) bağımlı değişken olduğu 8 farklı GMM modeli olmak üzere toplam 16 GMM modeli üzerinde uygulama gerçekleştirilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre aktif karlılığı ile özkaynak karlılığı (ROA)'nın gecikmeli değerlerinin tüm modellerde anlamlı ve pozitif sonuçlar vermesi elde edilen karların kalıcılığını göstermektedir. Buna göre belirli bir dönemde kar elde etmek bir sonraki dönem içinde kar elde edilebileceğini göstermektedir.

Sermaye yapısı değişkenlerinden olan mevduatların özkaynaklara oranı (MOK) bankaların aktif karlılığı (ROA) ve özkaynak karlılığı (ROE) üzerinde negatif etkili olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla söz konusu değişkenler açısından finansal hiyerar-

şı teorisinin geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Elde edilen bu sonuç Kaya (2002) ile Dietrich ve Wanzenried (2011) çalışmaları ile benzer yöndedir.

Aktif büyüklüğü ile özkaynak büyüklüğü konusunda Redmond ve Bohnsack (2007) çalışması ile benzer sonuçlara varılmıştır. Buna göre aktif büyüklüğü ile özkaynak büyüklüğünün bankaların aktif karlılığı (ROA) ve özkaynak karlılığı (ROE) üzerinde pozitif etkisi olduğu saptanmıştır. Ancak aktiflerdeki büyüme ile özkaynaktaki büyümenin sadece özkaynak karlılığı üzerinde pozitif etkiye sahip olduğu aktif karlılığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum ise özkaynak açısından Naceur ve Goaiied (2001) çalışması ile tutarlıdır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar kurumlar vergisi oranının banka karlılığı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını ortaya koymaktadır. Vergi oranındaki artışların karı düşürmesi, azalışların ise karı arttırması beklenen bir sonuçtur. Ancak çalışmadan elde edilen sonuçlar kurumlar vergisi oranındaki değişikliklerin bankaların aktif karlılığı ve özkaynak karlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını ortaya koymaktadır.

Mevduat şeklinde borç toplayan bankaların aktif karlılığı ve özkaynak karlılığı, toplanan bu borçların nasıl değerlendirildiğini göstermektedir. Bu bağlamda, Türk Bankacılık Sistemi açısından karlılığın kalıcılığının olmasına rağmen toplanan fonların iyi değerlendirilemediğini söylemek mümkündür. Büyüme ve büyüklüğün karlılık üzerindeki pozitif etkisi ise bankaları ölçek ekonomisinden yararlanmak üzere büyümeleri gerektiğini gösteren bir sonuç olarak yorumlanabilir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ışığında yukarıda ifade edilen önerilerin bankaların karlılığını arttırabilmesi açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Çalışmadan elde edilen bütün bu sonuçlara karşın çalışmanın zayıf yönleri de mevcuttur. Örneğin 2008 finansal krizinin karlılık üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri bu çalışmada incelenmemiştir. Finansal kriz dönemlerinde sermaye yapısı, büyüme ve büyüklük değişkenlerinin karlılık üzerindeki görece etkisi ise yeni çalışmaların konusunu oluşturacaktır.

Kaynakça

Akhtar, S. ve B. Oliver (2005), "The Determinants of Capital Structure for Japanese Multinational and Domestic Corporations", <http://cbe.Anu.edu.au/research/papers/pdf/finm0040wp.pdf>, 25.01.2007].

Albayrak, A. S. ve R. Akbulut, (2008), "Karlılığı Etkileyen Faktörler: İMKB Sanayi ve Hizmet Sektörlerinde İşlem Gören İşletmeler Üzerine Bir İnceleme", Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(7), 55-83.

Ammar, A., A. S. Hanna, E. V. Venordheim ve J. S. Russell (2003), "Indicator Variables Model of Firm's Size-Profitability Relationship of Electrical Contractors Using Financial and Economic Data", Journal of Construction Engineering and Management, 129(2), 192-197.

Antoniou, A., Y. Güney ve K. Paudyal (2002), "Determinants of Corporate Capital Structure: Evidence From European Countries", University of Durham Working Paper.

Apak, S. ve E. Demirel (2010), Finansal Yönetim, İstanbul: Papatya Yayınevi.

Arellano, M. ve S. Bond (1991), "Some Tests of Specification For Panel Data: Monte Carlo Evidence and An Application to Employment Equations", Review of Economic Studies, 58, 277-97.

Arellano, M., ve O. Bover (1995), "Another Look at the Instrumental Variables Estimation of Error components Models", Journal of Econometrics, 68, 29-51.

Arellano, M. (2003), Panel Data Econometrics, Oxford: Oxford University Press.

Atasoy, H. (2007), "Türk Bankacılık Sektöründe Gelir – Gider Analizi ve Karlılık Performansının Belirleyicileri", Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü.

Athanasoglou, P., S. N. Brissimis ve M. D. Delis (2008), "Bank-Specific, Industry Specific and Macroeconomic Determinants of Bank Profitability", International Financial Markets, Institutions & Money, 18, 121 – 136.

Baltagi, B. H. (2005), *Econometric Analysis of Panel Data* (3rd. Edition), John Wiley and Sons Ltd.

Bashır, A. H. M. (2003), "Determinants of Profitability in Islamic Banks: Some Evidence from the Middle East", *Islamic Economic Studies*, 11(1), 31-57.

Benito, A. (2003), *The Capital Structure Decisions of Firms: Is There a Pecking Order?* Banco De Espana Working Paper Series, ISBN: 1579-8666, <http://www.bde.es/informes/be/docs/dt0310e.pdf>, 25.05.2008.

Blundell, R. ve S. Bond (1998), "Initial Conditions and Moment Restrictions in Dynamic Panel Data Models", *Journal of Econometrics*, 87, 11-143.

Bontempi, M.E. (2002), "The Dynamic Specification of the Modified Pecking Order Theory: Its Relevance for Italy", *Empirical Economics*, 27(1), 1-22.

Brierly, P. ve P. Bunn, (2005), "The Determination of UK Corporate Capital Gearing", *Bank of England Quarterly Bulletin*, 45(3), 356-366.

Ceylan, A. (1998), *İşletmelerde Finansal Yönetim*, Bursa: Ekin Yayınevi.

Chen, I. ve X. Zhou (2005), "Profitability, Mean Reversion of Leverage Ratios and Capital Structure Choices", Michigan State University and Kent State University Working Paper, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=666992, 25.07.2010.

Cihangir, M. (2009), İMKB Mali Sektör Şirketlerinin Ölçek Büyüklükleriyle, Etkinlikleri ve Hisse Senetleri Getirileri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesine Yönelik Bir Değerlendirme, *Muhasebe ve Finansman Öğretim Üyeleri Bilim ve Araştırma Derneği Dergisi*, 42, 180-193.

Dietrich, A. ve G. Wanzenried (2011), *Determinants of Bank Profitability Before and During the Crisis: Evidence from Switzerland*. *International Financial Markets, Institutions and Money*.

Ehrhardt, M. ve E. Brigham (2006), *Corporate Finance- A Focused Approach*, China: Thomson South-Western.

Frank, M. Z. ve V. K. Goyal (2005), "Trade-off and Pecking Order Theories of Debt", University of British Columbia Working Paper, http://mba.tuck.dartmouth.edu/pages/faculty/espen.eckbo/pdfs/handbookpdf/ch12-pecking_order.pdf, 15.07.2010.

Gujarati, D. N. (2004), Basic Econometrics (4th. Ed.), USA: McGraw Hill Inc.

Hsiao, C. (2003), Analysis of Panel Data, UK: Cambridge University Press.

İskenderoğlu, Ö. (2008), İşletmelerin Büyümesinde Büyüklüğün Etkisi: Türkiye İçin Bir İnceleme, Adana: Nobel Kitabevi.

Kabakçı, Y. (2008), "Sermaye Yapısı ile İşletme Performansı Arasındaki İlişki: Gıda Sektöründe Bir Uygulama", Ege Akademik Bakış Dergisi, 8(1), 167-182.

Kaya, Y. T. (2002). Türk Bankacılık Sektöründe Karlılığın Belirleyicileri 1997-2000. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Mali Sektör Politikaları Dairesi Çalışma Raporu: 2002/1., http://www.bddk.org.tr/web_sitesi/turkce/raporlar/calisma_raporlari/12762002-1.pdf, 11.08.2010.

Modigliani, F. ve M.H. Miller (1958), "The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment", The American Economic Review, 48(3), 261-297.

Modigliani, F. ve M.H. Miller (1963), "Corporate Income Taxes and the Cost of Capital: A Correction", The American Economic Review, 53(3), 433-443.

Moyer, C., J. Mcguigan ve W. Kretlow (2002), Contemporary Financial Management (6th Ed.), USA: West Publishing Company.

Myers, S. C. (1984), The Capital Structure Puzzle, Journal of Finance, 39(3), 575-592.

Myers, S. C. ve N. S. Majluf, (1984), "Corporate Financing and Investment Decisions When Firms Have Information That Investors Do Not Have", Journal of Financial Economics, 13(2), 187-221.

Naceur, B. S. ve M. Goaid (2001), "The Determinants of the Tunisian Deposit Banks' Performance", Applied Financial Economics, 11(3), 317-319.

Parasız, İ. (2000), Para Banka ve Finansal Piyasalar (7. Baskı), Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

Pasiouras, F. ve K. Kosmidou (2007), "Factors Influencing the Profitability of Domestic and Foreign Commercial Banks in The European Union", *Research in International Business and Finance*, 21(2), 222-237.

Peterson, P. (1994), *Financial Management and Analysis*, Florida: Mc Graw Hill.

Qian, Y., Y. Tian ve T.S. Wirjanto (2007), An Empirical Investigation into the Capital-Structure Determinants of Publicly Listed Chinese Companies: A Static Analysis, <http://apps.business.ualberta.ca/ytian/research/capital%20structure%20paper.pdf>, 11.09.2007.

Rajan, R. G. ve I. Zingales (1995), "What Do We Know about Capital Structure? Some Evidence from International Data", *Journal of Finance*, 50(5), 1421-1460.

Ramlall, I. (2009), "Bank-Specific, Industry-Specific and Macroeconomic Determinants of Profitability in Taiwanese Banking System: Under Panel Data Estimation", *International Research Journal of Finance and Economics*, (34), 160-167.

Redmond, W. J. ve C. L. Bohnsack (2007), "Bank Size and Profitability: One Nation, One Bank?" *International Journal of Business Research*, 7(1), 162-169.

Roodman, d. (2006). An Introduction to Difference and System Gmm in Stata. Center for Global Development Working Paper No: 103, <http://ideas.repec.org/p/cgd/wpaper/103.html>, 1.05.2011.

Sarıkamış, C., A. Ceylan, N. Aydın ve M. Coşkun (2004), *Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

Şıklar, İ. (2004), *Finansal Ekonomi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

Türkiş, İ. (2001), "Kar Kavramına Kuramsal Yaklaşım", *Vergi Sorunları Dergisi*, (158).

Türko, M. (1999), *Finansal Yönetim*, İstanbul: Alfa Yayınevi.

Ünsal, A. ve S. Duman (2005), "Türkiye'deki Bankaların Performanslarının Temel Bileşenler Yaklaşımı ile Karşılaştırmalı Analizi", VII. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu, İstanbul Üniversitesi.

Van Horne, J. (1971), Financial Management and Policy, New Jersey: Prentice-Hall.

Van Horne, J. ve J. M. Wachowicz (1995), Fundamentals of Financial Management, New Jersey: Prentice Hall International Editions.

Whittington, G. (1980), the Profitability and Size of United Kingdom Companies, 1960-74. The Journal of Industrial Economics, 28(4), 335-352.

Yıldırım, O. (2004). Türk Bankacılık Sektörünün Temel Sorunları ve Sektörde Yaşanan Mali Riskler, www.econturk.org/turkiyeekonomisi/oguzbanka.doc, 18.07.2010.